

Komenský vykládá Komenského

Citáty Jana Amose Komenského

Epizoda 20 – Světlo ve tmě

Oboustranné pouto lásky

Podobně byla sepsána (roku 1623) pod názvem Labyrint světa a lusthauz srdce kniha obsahu velmi užitečného, líčící bloudění a motání, marnosti a strádání všech lidí (všeho věku, pohlaví, postavení, stavů, zaměstnání i hodností) a malující živými barvami a pomocí rozmanitých symbolů, která nikde není žádného pravého pokoje, dokud k sobě člověk nepustí skrze víru Krista a nespojí-li se s ním oboustranným a neporušitelným poutem lásky. *Seznam spisů J. A. Komenského, neboli tak zvaný List Montanovi, 1661.*

Návrat k otci

Necháme-li však stranou všechny knihy lidské, učiníme-li vůdcem jediného Boha s jeho třemi knihami (rozum, příroda, Bible) a půjdeme-li všichni po této jediné cestě, můžeme doufat v souhlas tak jistě, jak jistě se musí shodovat Boží srdce, ústa a ruka. Velmi svatá je tedy rada o možnosti, aby se synové církve osvobodili od tohoto nekonečného namáhání (jak praví Šalomoun, Kaz 12,12), aby se jakoby z putování vrátili domů, k sobě a do svého příbytku (k podstatě věcí), aby se dali přivést zpět k společnému otci Bohu a místo tolika obtížných labyrintů našli ráj rozkoší. *Obecná porada o nápravě věcí lidských III. 320*

Ráj srdce je v Bohu

Mimo tuto cestu navracení k sobě a v sebe, k Bohu a v Boha nelze doufat v žádnou spásu, v žádný klid, v žádné štěstí. Ať je hledá člověk v sobě nenapravený kdekoli, přece je nenajde, ale hledáním se unaví, unaven bude želeť, žalem bude lkát, lkáním bude zoufat a zoufáním zhyne. Světlo není jinde než ve světle, pokoj než v pokoji a všechno než v jednom. *Obecná porada o nápravě věcí lidských III. 373*

Jak probíhá vnitřní proměna

Pokání se v Písmu nazývá změnou smýšlení a obrácením čili odvrácením a návratem. Protože pak návrat zahrnuje tři složky (odkud?, kudy?, kam?), je třeba to zde zřetelně vyložit.

Odkud? Od svých zlých cest (Ez 33,11). Musíme tedy rozpoznat své hříchy, poznat, že to je ta zlá cesta, neboť vedou k smrti. Musíme se tedy strachovat. A to je zkroušenost.

Kudy? Skrze Krista odpouštějícího hříchy, naši smírnou obět'. To je víra. Kam? Na cesty Boží, to znamená k plnění Božích příkazů. To je nová poslušnost.

Obecná porada o nápravě věcí lidských II. 337–338

Existuje odpuštění

Jestliže jsi klopýtl pro svou slabost, pak věz, že lék najdeš v Kristově krvi. A proto neprchej před Božím zrakem, ale před Bohem rozhněvaným nalezní úkryt u Boha milostivého (1J 2,2; Lv 4,2). *Obecná porada o nápravě věcí lidských II. 344*

Vše je možné odevzdat Bohu

Když se snad vyskytne něco, co by lekalo a znepokojovalo tvé svědomí, ať už je to jakékoli hnutí mysli (strach, starost, neklid), ihned to modlitbou přenes na Boha. Vždyť všechny takové stavy

vznikají tehdy, když se plně nespolehneme na Boha. Musíme se tedy v nezměrném sebeodevzdání vrátit k Bohu, až do samé jeho blízkosti. *Obecná porada o nápravě věcí lidských II. 345*

K tomu je třeba odvaha, upřímnost a pokora

Kdykoli bys postřehl, že jsi pobloudil a klopýtl, nezastírej si to, přiznej to sobě samému i Bohu, překonej případný pocit hanby před svými bližními. Toto zahanbení ti bude dlouho prospěšné (Seneca, list 54). Vyprávět sen náleží tomu, kdo bdí, a vyznat své viny je známkou zdravého ducha. Nuže, probud'me se! *Obecná porada o nápravě věcí lidských II. 357*

Jak to celé funguje

Poslechněme si však jasná svědectví Písma:

Kristus přišel, aby vykoupil a spasil, co zahynulo, Mt 18,11. (Stalo se.) Kristus přišel Boží zákon 1. Naplnit jak vzhledem k prorocství, tak i k předobrazům a dokonalosti přikázání (Mt 5,17); 2. Potvrdit příkladem a doporučením (Mt 5,18.19), vysvětlením (v. 20); 3. Zrušit tím, že za hříšníky podstoupí zlořečení a získá pro ně beztrestnost. (Stalo se.)

Apoštol však v 1. listě Timoteovi (1Tm 1) výslovně říká: Jistá je ta řeč a zaslouží si plného souhlasu, že Kristus Ježíš přišel na tento svět, aby zachránil hříšníky.

Sám o sobě Ježíš říká: Nepřišel jsem Zákon zrušit, ale naplnit. Nepřišel jsem volat k pokání spravedlivé, ale hříšníky.

Přišel jako prostředník (1Tm 2,5). Sám říká (J 15): Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne, rozuměj skrze mne jako usmiřovatele, učitele, vůdce, ochránce. Všechno to je totiž nutné. Spasení se nám dostává skrze něho jako kněze, jako učitele a jako krále a ochránce. Musíme totiž 1. Být vykoupeni jeho krví; 2. Přidržet se jeho učení a vedení; 3. Jeho mocí být uchováni ke spáse. *Obecná porada o nápravě věcí lidských II. 311*

Sami si nevystačíme

Tady je nutné si všimnout, že pokud se prostřední božská osoba, Kristus, nazývá budoucím prostředníkem, který měl všechno napravit a uvést do bývalého stavu, nevylučuje se tím z účasti na díle obnovy Otec ani Duch svatý. Apoštol Pavel (Ga 4,4–6) výslovně učí, že Bůh poslal jako vykupitele svého Syna, abychom získali právo synů. Do srdcí synů však poslal svého Ducha, volajícího: Abba, to je Otče! A to naprosto odpovídá i skutečnosti, neboť jako jsme se sami nemohli stvořit, tak ani přetvořit. K obojímu je třeba nekonečné moci. Pro obnovení byla tato moc nutná z hlediska minulosti i budoucnosti. Vzhledem k minulosti byla nutná smířčí oběť za někdejší vinu, vzhledem k budoucnosti šlo o to, abychom se po dokonalém očištění uchovali v čistotě. To první vykonal Syn, to další Duch svatý, aby nás tak svými dary zahrnula celá svatá Trojice: Otec tím, že nás stvořil, syn tím, že nás obnovil, Duch tím, že nás nadále chrání (1Pt 1,5). *Obecná porada o nápravě věcí lidských II. 308–309*

Citáty jsou vybrány z těchto knih Jana Amose Komenského a vztahují se vždy k obsahu jednotlivých dílů animovaného seriálu:

KOMENSKÝ, J. A. *Obecná porada o nápravě věcí lidských*, I., II., III., Praha: Nakladatelství Svoboda, 1992.

KOMENSKÝ, J. A. *Labyrint světa a ráj srdce*, Žandov: Nakladatelství Poutníkova četba, 2010.

KOMENSKÝ, J. A. *Unum Necessarium - Jedno nezbytné*, Praha: Nakladatelství Kalich, 1999.

KOMENSKÝ, J. A. *Předehra pansofie, Objasnění pansofických pokusů*, Praha: Nakladatelství Academia, 2010

KOMENSKÝ, J. A. *Didactica*. In *Dílo Jana Amose Komenského Opera omnia*, sv. 11, Praha: Nakladatelství Academia, 1973

KOMENSKÝ, J. A. *Epistula ad Montanum*. In *Dílo Jana Amose Komenského Opera omnia*, sv. 1, Praha: Nakladatelství Academia, 1969

Odkazy u citátů z *Obecné porady o nápravě lidských jsou* ve formátu svazek (římskými číslicemi) a číslo stránky.

ČESKÉ STUDNY

